

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет - Аудіовізуального мистецтва та заочного навчання
Кафедра – Візуальних практик
Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність - 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Рівень вищої освіти - 1-й освітньо-професійний
Рік навчання - 2
Вид дисципліни – Нормативна, з циклу професійної підготовки
Семестри - 4

**КОМПОЗИЦІЯ ТА ОСВІТЛЕННЯ
В ФОТОМИСТЕЦТВІ**
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю
«Фотомистецтво та візуальні практики»

Семестр 4 (весняний, 2 курс, 2023-2024 н.р.)

Викладач	Ігнат'єва Наталія Вікторівна, доцент, PhD (канд. архітектури)
E-mail	ignatyeva.nataliya@ksada.org
Заняття	весняний семестр за розкладом
Консультації	за домовленістю, тел. +380506152261, Telegram
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8
Телефон навчання)	+380577060419 (факультет Аудіовізуального мистецтва та заочного

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування у Telegram та в електронній пошті. Умови листування: 1) на початку листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни («Композиція та освітлення в фотомистецтві»); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача чи в Telegram. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються в узгоджені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна базується на досвіді, що отримали здобувачі вищої освіти в ході вивчення дисциплін: «Світло та композиція в операторській майстерності» (2 курс, 3 семестр), «Історія культури» (2 курс, 3 семестр), «Історія мистецтва і архітектури» (2 курс, 3 семестр).

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет) з можливістю виходу до мережі Інтернет.
Фотоапарат або смартфон. Програми, необхідні для виконання завдань: Adobe Photoshop, Adobe Illustrator Artwork, Microsoft Office Power Point.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Композиція та освітлення в фотомистецтві» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Фотомистецтво та візуальні практики» – надання студентам комплексу практичних

знань щодо прийомів та властивостей композиції та правил і технічних засобів освітлення в процесі створення твору фотомистецтва, формування у студентів композиційного мислення, почуття гармонії та відповідності композиційної побудови та певного освітлення смислового змісту художнього твору.

Основними завданнями курсу є:

1. Визначити роль композиції в сфері образотворчої діяльності.
2. Розглянути прийоми композиції в фотомистецтві, властивості цих прийомів.
3. Розглянути композицію в фотомистецтві як комплекс засобів для розкриття змісту твору, спираючись на закони, правила та певні засоби, що будуть сприяти повному, цілісному та виразному втіленню художнього задуму.
3. Визначити роль освітлення в сфері образотворчої діяльності.
4. Розглянути види освітлення в фотомистецтві, технічні засоби їх відтворення в конкретному творчому завданні для створення відповідного художнього задуму.
5. Ознайомити студентів з багатою спадщиною видатних творів фотомистецтва та з творчістю сучасних майстрів фотомистецтва.
6. Розвинути у студентів здібності до аналізу художніх творів та вміння узагальнювати принципи побудови художніх образів витворів візуальних мистецтв.
7. Розвинути у студентів творчу уяву і образне мислення, художню спостережливість та художній смак.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закони та властивості прийомів композиції в фотомистецтві;
- правила та технічні засоби використання видів освітлення в фотомистецтві;
- професійно аналізувати засоби художньої виразності витворів візуальних мистецтв, знаходити та узагальнювати закономірності їх художньої побудови;
- методи та засоби самостійного вирішення завдань створення твору фотомистецтва

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- обирати та використовувати оптимальну композицію для певного твору фотомистецтва;
- обирати доречне та ефектне освітлення для певного твору фотомистецтва;
- грамотно відображати творчі задуми та створювати художні образи на високому професійному рівні за допомогою законів композиції та засобів освітлення в фотомистецтві;
- професійно оцінювати змістовне навантаження виразальних засобів мистецтва та відтворювати художні образи в авторських творах;
- вільно оперувати набутими знаннями у власній творчій діяльності, у створенні цілісних, гармонійних, креативних за композицією та освітленням образних рішень.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК02. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК09. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК015. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК016. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК01. Високий рівень виконавської майстерності.
- ФК02. Здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у творчо-виробничій діяльності.
- ФК03. Здатність спостерігати, відбирати, розрізняти, типологічно доцільно компоувати, цілеспрямовано формувати і використовувати інформаційний, виразний, образний рівні аудіовізуального твору.
- ФК04. Усвідомлення художньо-естетичної природи аудіовізуального мистецтва.
- ФК05. Усвідомлення взаємозв'язків та взаємозалежності між теорією та практикою аудіовізуального мистецтва та виробництва.
- ФК06. Здатність здійснювати професійну діяльність із застосуванням сучасних досягнень теорії та методології аудіовізуального мистецтва та виробництва з урахуванням широкого спектру міждисциплінарних зв'язків.

ФК07. Здатність інтерпретувати художній образ аудіовізуальними засобами.

ФК08. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.

ФК15. Вміння опрацювати кінознавчу літературу, узагальнювати та аналізувати аудіовізуальний матеріал, формувати наукові теми та розуміти подальші перспективи розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

Програмні результати навчання:

ПНР3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.

ПРН5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.

ПРН6. Створювати драматургічну концепцію та сценарій аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.

ПРН7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

ПРН17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію звикористанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

«Композиція та освітлення в фотомистецтві» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Фотомистецтво та візуальні практики» – одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє розвитку у студентів композиційного мислення, формує професійну майстерність щодо використання закономірностей освітлення в фотомистецтві, передбачає опанування студентами значного практичного матеріалу щодо творів візуальних мистецтв, професійного дослідження композиційних прийомів та видів освітлення, що сприятиме підвищенню рівня художньої культури здобувачів вищої освіти, розвитку у студентів естетичного смаку для подальшого використання набутих знань в особистій професійній діяльності.

Згідно з навчальним планом, який ухвалений методичною радою ХДАДМ, дисципліна вивчається студентами 2-ого курсу (4 кредити ECTS, 120 годин: 60 годин – практичні заняття. 60 годин – самостійна робота)

Тема	Години (лекції, практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Композиція та освітлення в фотомистецтві				
Змістовий модуль 1. Композиційні прийоми та види освітлення в візуальних мистецтвах				
Завдання 1. Прийоми композиції в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	8	Володіти навичками щодо аналізу законів та властивостей композиційних прийомів у візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	Доповідь (письмова та усна з презентацією) щодо одного з прийомів композиції в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві) з обов'язковим порівняльним аналізом законів та властивостей цього прийому в різних візуальних мистецтвах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ретельність порівняльного аналізу законів та властивостей одного з композиційних прийомів у різних візуальних мистецтвах
Завдання 2. Прийоми композиції в фотомистецтві (авторські фотографії)	8	Опанувати закони та властивості композиції в фотомистецтві	Серія фотографій (від 3 фотографій), з використанням прийому композиції, обраного в Завданні 1, та з додаванням до нього ще 2-3 прийоми композиції в фотомистецтві. Тематика та жанр фотографій обираються студентами.	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь опанування законів та властивостей композиції в фотомистецтві, естетична складова авторських творів

Завдання 3. Види освітлення в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	8	Володіти навичками щодо аналізу правил та технічних засобів видів освітлення в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	Доповідь (письмова та усна з презентацією) щодо одного з видів освітлення в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві) з обов'язковим порівняльним аналізом правил та технічних засобів цього виду в різних візуальних мистецтвах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ретельність порівняльного аналізу правил та технічних засобів одного з видів освітлення в різних візуальних мистецтвах
Завдання 4. Види освітлення в фотомистецтві (авторські фотографії)	8	Опанувати правила та технічні засоби освітлення в фотомистецтві	Серія фотографій, об'єднана видом освітлення, обраного в Завданні 3 (від 3 фотографій). Тематика та жанр фотографій обираються студентами.	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь опанування правил та технічних засобів освітлення в фотомистецтві, естетична складова авторських творів
Всього у змістовому модулі:	32			
Змістовий модуль 2. Художні властивості композиційних прийомів та світлових схем в фотомистецтві				
Завдання 5. Вплив освітлення на сприйняття об'єкта зйомки	8	Засвоїти принципи використання освітлення для створення певного художнього образу в творі фотомистецтва	Колаж з фотографій (4-6 фотографій) одного об'єкта з використанням різних видів освітлення. На фотографіях має бути представлена візуальна зміна фізичних характеристик об'єкта завдяки використанню різних видів освітлення. (В ході роботи необхідно зберігати ракурс незмінним, не переміщати камеру, щоб привернути увагу лише до зміни освітлення та його впливу на об'єкт зйомки)	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь опанування художніх властивостей освітлення в фотомистецтві
Завдання 6. Дослідження та аналіз композиційних прийомів та світлових схем	12	Засвоїти принципи використання певних композиційних прийомів та світлових схем для створення художнього образу у витворі фотомистецтва	Файл з фотографіями (4 твори відомих майстрів фотомистецтва) та письмовим дослідженням композиційних прийомів, видів освітлення, кількості джерел світла, та з припущенням, яка техніка використовувалася, щоб створити кожну фотографію. Надати письмовий аналіз властивостей композиційних прийомів, що використовували майстри в кожному творі, та світлових схем, що використовуються у кожній фотографії для створення певного художнього образу.	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ретельність дослідження та аналізу властивостей композиційних прийомів та світлових схем у творах відомих майстрів фотомистецтва, ступінь опанування принципів використання певних композиційних прийомів та світлових схем для створення художнього образу у витворі фотомистецтва
Завдання 7. Інтерпретація витвору	8	Засвоїти принципи використання	Авторська фоторобота з відтворенням композиції та світлової схеми однієї з 4-х	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти,

фотомистецтва за певними композиційними характеристиками та світловою схемою		певних композиційних прийомів та світлових схем для створення художнього образу у власній творчій роботі	фотографій відомих майстрів фотомистецтва, що були проаналізовані в Завданні 6, із застосуванням інших об'єктів та обставин у кадрі за власним вибором	ступінь опанування принципів використання певних композиційних прийомів та світлових схем для створення художнього образу у власному витворі фотомистецтва
Всього у змістовому модулі:	28			
Разом:	60			

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Композиція та освітлення в фотомистецтві» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Фотомистецтво та візуальні практики» передбачає засвоєння здобувачами законів та властивостей прийомів композиції, правил та технічних засобів видів освітлення, принципів та специфіки використання певних композиційних прийомів та світлових схем в створенні художнього образу, застосування цих навичок в створенні різноманітних візуальних творів, і саме витворів фотомистецтва, що відрізняються високою художньою культурою, неповторністю художнього рішення, грамотністю застосування композиційних прийомів, професійним та доречним використанням світлових схем, що є необхідним для успішного рішення художніх задач в подальшій професійній практиці. На другому році навчання у здобувачів сформовані початкові професійні навички, що повинні бути розвинуті в результаті виконання практичних завдань, що передбачені програмою дисципліни. Для забезпечення послідовного підвищення професійної компетентності здобувачів вводяться завдання, що ускладнюються протягом семестру. Завдання дисципліни спрямовані на розвиток у здобувачів почуття композиції, художньої уяви, естетичного смаку, професійних навичок використання властивостей світла, вміння користуватися властивостями композиції та освітлення в процесі художнього пошуку та оперативного реагування на запропоноване творче завдання.

Самостійна робота студентів організована таким чином: студенти отримують завдання, вивчають постанову проблеми, мету завдання, здійснюють пошук додаткової візуальної інформації за завданнями дисципліни. Під час індивідуального консультування та обговорення у групі кожен здобувач вищої освіти визначається з об'єктами аналізу та фотозйомки, композиційними прийомами, світловими схемами, які він буде використовувати в аналітичній та практичній роботі.

Практичні заняття проводяться у формі колективної та індивідуальної бесід викладача зі здобувачами, які до кожного заняття готують власні матеріали за певною темою та стадією роботи, а також у формі індивідуальної практичної творчої роботи студентів спільно з викладачем.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи та виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ЕСТ S	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ЕСТ S
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання практичних завдань курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно [положенню «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв»](https://ksada.org/doc/polojennya-dobrochesnisty-2020.pdf) <https://ksada.org/doc/polojennya-dobrochesnisty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrainy/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>; <https://saiup.org.ua/novvny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом весняного семестру 2023-2024 н.р.)

Дата	№	Тема	Вид Заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
4 семестр							
Змістовий модуль 1. Композиційні прийоми та види освітлення в візуальних мистецтвах							
<u>1-2 тиж-день</u>	1	Прийоми композиції в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	практ	Доповідь з презентацією щодо одного з прийомів композиції в візуальних мистецтвах з порівняльним аналізом законів та властивостей цього прийому в різних візуальних мистецтвах	8	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>3-4 тиж-день</u>	2	Прийоми композиції в фотомистецтві (авторські фотографії)	практ	Серія фотографій з використанням прийому композиції, обраного в Завданні 1, з додаванням інших прийомів композиції. Тематика та жанр фотографій обираються студентами.	8	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>5-6 тиж-день</u>	3	Види освітлення в візуальних мистецтвах (зокрема в фотомистецтві)	практ	Доповідь з презентацією щодо одного з видів освітлення в візуальних мистецтвах з порівняльним аналізом правил та технічних засобів цього виду в різних візуальних мистецтвах	8	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів.
<u>7-8 тиж-день</u>	4	Види освітлення в фотомистецтві (авторські	практ	Серія фотографій, об'єднана видом освітлення, обраного	8	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні

		фотографії)		в Завданні 3. Тематика та жанр фотографій обираються студентами.			консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>32</u>		
Змістовий модуль 2. Художні властивості композиційних прийомів та світлових схем в фотомистецтві							
<u>9-10 тиж-день</u>	5	Вплив освітлення на сприйняття об'єкта зйомки	практ	Колаж з фотографій одного об'єкта з представленням візуальної зміни фізичних характеристик об'єкта завдяки використанню різних видів освітлення.	<u>8</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>11-13 тиж-день</u>	6	Дослідження та аналіз композиційних прийомів та світлових схем	практ	Файл з фотографіями відомих майстрів фотомистецтва та письмовим дослідженням та аналізом властивостей композиційних прийомів, світлових схем і технік, що використовувались у кожному творі фотомистецтва для створення певного художнього образу	<u>12</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів.
<u>14-15 тиж-день</u>	7	Інтерпретація витвору фотомистецтва за певними композиційними характеристиками та світловою схемою	практ	Авторська фоторобота з відтворенням композиції та світлової схеми однієї з фотографій відомих майстрів фотомистецтва, що були проаналізовані в Завданні 6, із застосуванням інших об'єктів та обставин у кадрі за власним вибором	<u>8</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>28</u>		
				Разом:	<u>60</u>		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
A	40	60	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, надав додаткові матеріали та приклади за темою завдання, аналіз зібраного матеріалу проведено логічно, системно та ґрунтовно. Робота виконана на високому зображувальному рівні.
A	37-39	57-59	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, надав додаткові матеріали за темою завдання. Робота виконана на високому зображувальному рівні.
A	36	54-56	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, подача матеріалу на високому зображувальному рівні.
B	32-35	49-53	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Робота виконана на високому зображувальному рівні, до роботи є незначні зауваження.

C	30-31	44-48	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на доброму зображувальному рівні, але здобувач зробив значні помилки.
D	26-29	38-43	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал завдання, робота виконана на задовільному зображувальному рівні із значними недоліками.
E	24-25	36-37	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал завдання, виконана робота має багато значних недоліків (невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
FX	14-23	21-35	Здобувач не опанував матеріал завдання. Робота не відповідає завданню. Пропуск рубіжного контролю.
F	1-13	1-20	Пропуск рубіжного контролю.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 4-му семестрі

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Бали
1	2	3	4
4 семестр			
Модуль 1			
1	Завдання 1	Поточний контроль	0-10
	Завдання 2	Поточний контроль	0-10
	Завдання 3	Поточний контроль	0-10
	Завдання 4	Поточний контроль	0-10
Загальна кількість балів за Модуль 1			0-40
Модуль 2			
2	Завдання 5	Поточний контроль	0-20
	Завдання 6	Поточний контроль	0-20
	Завдання 7	Поточний контроль	0-20
Загальна кількість балів за Модуль 2			0-60
Загальна кількість балів за 4 семестр		Диф. залік	0-100

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за

- активність здобувача під час практичних занять (до 3 балів);
- перевиконня завдань з кількості та якості робіт (до 3 балів);
- виступ на конференції або публікація статті за темою дослідження в межах дисципліни (до 4 балів).

Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

- 1 Коваленко Ю.В. Основи фотомистецтва: навч.-метод. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 105 с.
- 2 Крупник Б. Світло та композиція. К.: ArtHuss, 2023. 176 с.
- 3 Половна-Васильєва О.А. Основи формальної композиції: навч. посіб. для студентів напряму «Образотворче мистецтво». Дніпро: Роял – Принт, 2015. 34 с.
- 4 Fil Hunter, Steven Biver, Paul Fuqua. Light – Science & Magic. USA. 2007.
<https://ruizvalarino.files.wordpress.com/2012/09/light-science-and-magic-an-intro-to-photographic-lighting.pdf>
- 5 <https://www.cyfrovychok.ua/news/Bazovi-shemi-osviltleniya-dlya-studiinoi-ziomki.html>
- 6 <https://l-house.in.ua/blogs/tpost/h1vkpsl5ds-osviltleniya-dlya-portreta-6-shem-yak-vi-m>
- 7 <https://photoschool.ua/ua/club/articles/1271-photography-composition-three-rules>

8 <https://photoschool.ua/ua/club/articles/1483-100-best-photographershttps://yarekfoto.co.ua/fotorubryky/fotostudio/robota-zi-svitlom-u-fotografiyi-klasychna-svitlova-shema/>

Додаткова:

- 1 Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 198 с.
- 2 Житкова Н.Ю., Зиміна С.Б. Композиція: навч. посіб. К.: КНУБА, 2013. 120 с.
- 3 Кайдановська О.О. Методичні рекомендації до курсу «Основи композиції»: творчі практичні завдання. Полтава: ПДПУ, 2002. 56 с.
- 4 Михайленко В. Є. Основи композиції. К.: Каравелла, 2008. 304 с.
- 5 Урсу Н.О., Негода Б.М., Гнатюк В.А., Міхальська І.П. Теоретичні основи композиції: навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. Кам'янець-Подільський, 2004. 50 с.
- 6 Художники України: Живопис. Графіка. Скульптура. Декоративно-прикладне мистецтво: Творчо-біографічний довідник. /редкол. І. Бугаєнко та ін. Київ: ППРЕЗ, 2001. Вип. 2. 223 с.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека українських підручників: веб-сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/>
2. Державна науково-технічна бібліотека України: веб-сайт. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 4 Національний художній музей України. URL: <https://namuseum.business.site/#gallery>